

Onderwerp

Verkenning regionaal innovatiedistrict in Almere

Kern mededeling:

In het coalitieakkoord 2022-2026 van de gemeente Almere staat de ambitie om te onderzoeken of een technische universiteit in Almere realiseerbaar is¹. In opdracht van het Bestuurlijk Overleg Fonds Verstedelijking Almere Programmalijn 2 (Leren en Werken) onderzoekt bureau Dialogic of het mogelijk is om rond het Weerwater in Almere een innovatiedistrict te realiseren met daarbinnen een universiteit of universitair onderwijs. Dit innovatiedistrict moet Almere en de regio op de kaart zetten als de regio waar het bedrijfsleven, kennisinstellingen en de overheid samen werken aan een duurzame toekomst. Het innovatiedistrict moet bijdragen aan het versterken van het profiel van Almere: een grote stad met eigen en aantrekkelijke voorzieningen voor hoger en middelbaar onderwijs. Binnen het innovatiedistrict worden bestaande voorzieningen zoals de Aeres hogeschool, Windesheim en Flevo Campus verbonden met nieuw te ontwikkelen voorzieningen. Nieuwe voorzieningen zijn bijvoorbeeld een (universitair) onderzoekscentrum en praktijktestlocaties. Dialogic heeft een eerste verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden van een innovatiedistrict. Over deze eerste verkenning en het verdere proces willen wij u informeren.

Mededeling:

Almere op de kaart zetten en een duurzaam profiel geven, is één van de redenen om een verkenning uit te laten voeren naar de haalbaarheid van een innovatiedistrict. Het beoogde innovatiedistrict moet ook de woon-werk pendel tussen Almere en Amsterdam beperken door meer werkgelegenheid dichtbij te ontwikkelen. Daarnaast biedt de bouwopgave in Flevoland kansen om nieuwe duurzame technologieën op grootte schaal toe te passen. Het innovatiedistrict moet ruimte bieden aan startups en het meest competitieve startupecosysteem van Europa worden. Het innovatiedistrict moet tech-talent en ondernemingen binden en behouden en nieuw talent en ondernemingen aantrekken. Het groeitempo van de bestaande bedrijven, en de ontwikkelingskansen van nieuwe bedrijven in Almere, wordt op dit moment geremd door het ontbreken van voldoende technisch geschoold talent op alle opleidingsniveaus.

Onderzoek

Dialogic heeft op basis van onder meer deskresearch, een quick-scan naar (inter)nationale universiteiten, kennisinstellingen, campussen en scienceparken en interviews met deskundigen onderzocht wat belangrijke uitgangspunten en succesfactoren zijn voor het ontwikkelen van een innovatiedistrict. Er is bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar factoren die een belangrijke rol speelden bij het ontstaan van Brain Port Eindhoven en de TU Delft campus. Dialogic heeft daarbij naar vier soorten factoren gekeken: ruimtelijk-geografisch, maatschappelijk, economisch en kennis-onderwijs. Uit deze analyse komen een aantal belangrijke adviezen naar voren voor Almere.

Registratienummer

3068049

Datum

14 februari 2023

Afdeling/Bureau

SENB

Openbaarheid

Openbaar

Portefeuillehouder

Appelman, J.N.J.

Ter kennisname aan PS en
burgerleden

¹ In het coalitieakkoord Almere 2022-2026 'Bouwen aan een gezonde toekomst' staat het volgende: "Almere heeft de ideale ligging en omstandigheden voor een 4de technische Universiteit in Nederland. Deze ontwikkeling zou een grote impact kunnen hebben op de ontwikkeling en toekomst van Almere met een duurzaam profiel. Ook de werkgelegenheid en het technisch MBO en HBO kunnen hiervan meeprofiteren. Initiatieven hiertoe zullen we ondersteunen".

Adviezen

Uit de analyse van Dialogic komt naar voren dat het belangrijk is om voor één thema te kiezen. Voor Almere zou het thema Tech & Transitie een logisch thema zijn. Niet alleen vanwege de bouwopgave, maar ook opgaven en transities waar al volop aan gewerkt wordt, zoals circulair bouwen, verdergaande elektrificatie, eiwittransitie en duurzame voedselvoorziening in de stad.

Vanuit het thema Tech&Transitie kunnen nieuwe vormen van onderzoek en onderwijs worden ingericht, zowel bij bestaande instellingen (Windesheim/Aeres) als bij nieuw te ontwikkelen onderwijs- en onderzoeklocaties in Almere. Daarbij kan de al bestaande samenwerking met universiteiten versterkt en uitgebouwd worden en kunnen nieuwe samenwerkingsverbanden met andere universiteiten ontwikkeld worden. Met de nieuwe Tech&Transitie opleidingen kunnen nieuwe studenten naar Almere getrokken worden..

Het is belangrijk om naast onderwijs en onderzoek ook een experimenteeromgeving te creëren. Een grootschalig Living Lab past goed bij verschillende ontwikkelingen, zoals de bouwopgave in de nieuwe te ontwikkelen woonwijk Pampus of vernieuwing elders in de stad.

Het is van belang om in een vroegtijdig stadium de lokale en regionale bedrijven en instellingen te betrekken. Fysieke nabijheid en bundeling van kennis en expertise op het te revitaliseren en te 'vergroenen' bedrijventerrein De Steiger in Almere is daarbij een concrete optie. Het bedrijventerrein als verzamelplaats voor co-creatie, startups en scale-ups maakt het Innovatiedistrict Almere verder compleet.

Ruimtelijke verkenning

Er heeft een eerste ruimtelijke verkenning plaatsgevonden van het gebied rond het Weerwater, om vast te stellen of het mogelijk is om hier een innovatiedistrict te ontwikkelen. Er is daarbij gekeken naar de verbindingen die vanuit de bestaande voorzieningen gelegd zouden kunnen worden met nieuw te ontwikkelen voorzieningen. De ruimtelijke verkenning is in een aantal eerste schetsen vastgelegd (zie bijlage 1).

Verschillende ontwikkelsporen

Dialogic onderzoekt op welke manieren een innovatiedistrict ontwikkeld kan worden. De ontwikkeling kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de huidige onderwijsinfrastructuur en samenwerking (Windesheim, Aeres, ROC van Flevoland en Flevocampus) in Almere verder te versterken en uit te bouwen. Een andere mogelijkheid is de vestiging van een universitaire dependance in Almere. Andere opties zijn een samenwerkingsverband met bijvoorbeeld andere hogescholen en universiteiten, of een zelfstandige Technische Universiteit in Almere. Het innovatiedistrict ontwikkelen langs het spoor 'de huidige onderwijsinfrastructuur en samenwerking versterken en uitbouwen' in combinatie met het spoor 'samenwerken met ander hogescholen en universiteiten die specifiek bij kunnen dragen aan het thema Tech & Transitie' lijkt het meest kansrijk. De voordelen en nadelen moeten de komende weken verder uitgewerkt worden.

Overleg ministeries en financiering

De gemeente Almere heeft de afgelopen maanden met verschillende ministeries over de inhoud en financiering van de plannen voor het innovatiedistrict gesproken. In het Bestuurlijk Overleg Meerdere jarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) van november 2022 is daarbij het volgende afgesproken: *"... het uitvoeren van een ruimtelijk strategische verkenning voor hoogstedelijke ontwikkeling van Almere-Pampus, (...) en over het versterken van het economisch profiel en werkgelegenheid in Almere. Voor dit laatste zal de regio naar verwachting ook een regiodeal Amsterdam/Almere Bay Area indienen om de eerste noodzakelijke stappen ter versterking van het economisch profiel te realiseren"* (Kamerbrief BO Mirt November 2022). Deze aanvraag om te komen tot een Regiodeal is afgelopen november 2022 ingediend en kan bij positieve beoordeling door het rijk in het voorjaar 2023 verder worden ingevuld.

Het indienen van een aanvraag voor een Regiodeal is de eerste stap in het zoeken naar financiering. Op termijn is een aanvraag bij het Nationaal Groeifonds een optie. Toekenning van een

Mededeling

Bladnummer

3

Registratienummer

3068049

Regiodeal en financiering uit het Nationaal Groeifonds kunnen een basis vormen voor het verkrijgen van financiering uit andere fondsen. Mocht de aanvraag Regiodeal positief beoordeeld worden, dan zal Almere met onder andere kennis- en onderwijsinstellingen, het bedrijfsleven en de provincie de benodigde cofinanciering moeten regelen. De verwachting is dat eind februari 2023 bekend wordt gemaakt of de aanvraag voor een Regiodeal toegekend wordt.

Planning en proces

Dialogic heeft de eerste verkenning op 10 januari 2023 besproken met wethouder Veening en gedeputeerde Appelman. Beide bestuurders hebben ingestemd met het toetsen in de markt en een verdere uitwerking van het kansrijke spoor. Op 14 februari 2023 presenteert Dialogic het plan aan Gedeputeerde Staten. In de periode februari-april 2023 zal de verkenning verder uitgewerkt worden. Half april 2023 moet de verkenning afgerond zijn.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de Woo (ja/nee aangeven)
Notitie visualisatie innovatiedistrict Almere	3072264	ja

Concept

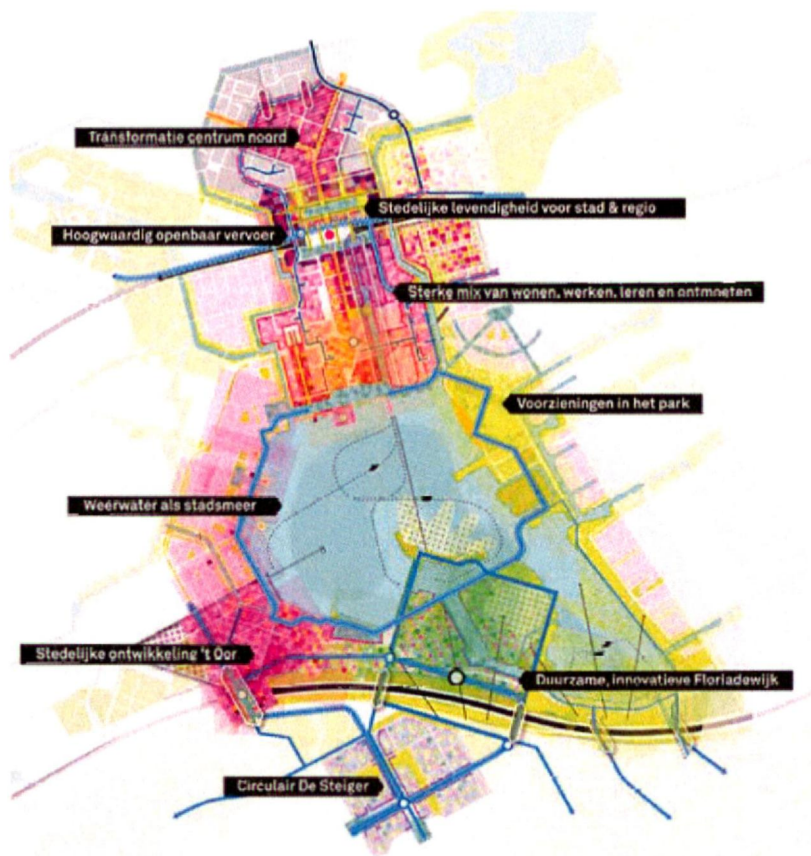
Eerste visualisatie innovatiedistrict Centrum Almere

Bondige toelichting bij ruimtelijke verkenning, 22-12-2022

Het centrum is in 'Almere, Stad met Toekomst' (2021) prioritair in de verstedelijking van onze stad. Dit betekent dat er tot 2040 bijna 15.000 extra woningen worden toegevoegd aan het centrum. Deze woningen geven ruimte aan een grote diversiteit aan bewoners, gebruikers en leefstijlen. Aan deze woningbouwopgave zijn verschillende andere opgaven gekoppeld, zoals Almere Centrum verrijken met groen, aantrekkelijke verblijfsruimte, maatschappelijke en commerciële voorzieningen en het stimuleren van openbaar vervoer, fiets- en voetgangersverkeer en verduurzaming.

Het is de ambitie om het centrum duurzaam, hoogstedelijk en kwalitatief hoogwaardig te ontwikkelen met ruimte voor nieuwe voorzieningen, werkgelegenheid, verblijf en ontmoeting. Dit wordt gedaan vanuit kaders zoals Eeuwig Jonge Binnenstad (visie en aanpak tot 2030) en vastgesteld beleid op het gebied van wonen, bereikbaarheid, cultuur, onderwijs, werkgelegenheid, voorzieningen en thema's als duurzaamheid, ecologie, zorg, veiligheid en beheer.

Centrum Almere 2040 is geografisch een groter gebied dan de binnenstad. Het centrum van de stad rondom het Weerwater zal zich richting 2040 ontwikkelen tot het gebied ten zuiden van het Weerwater, rondom de A6, en meer naar het noorden van het station richting Markerkant.

Figuur: Centrum Almere 2040. Uit: Almere Stad met Toekomst (2021)

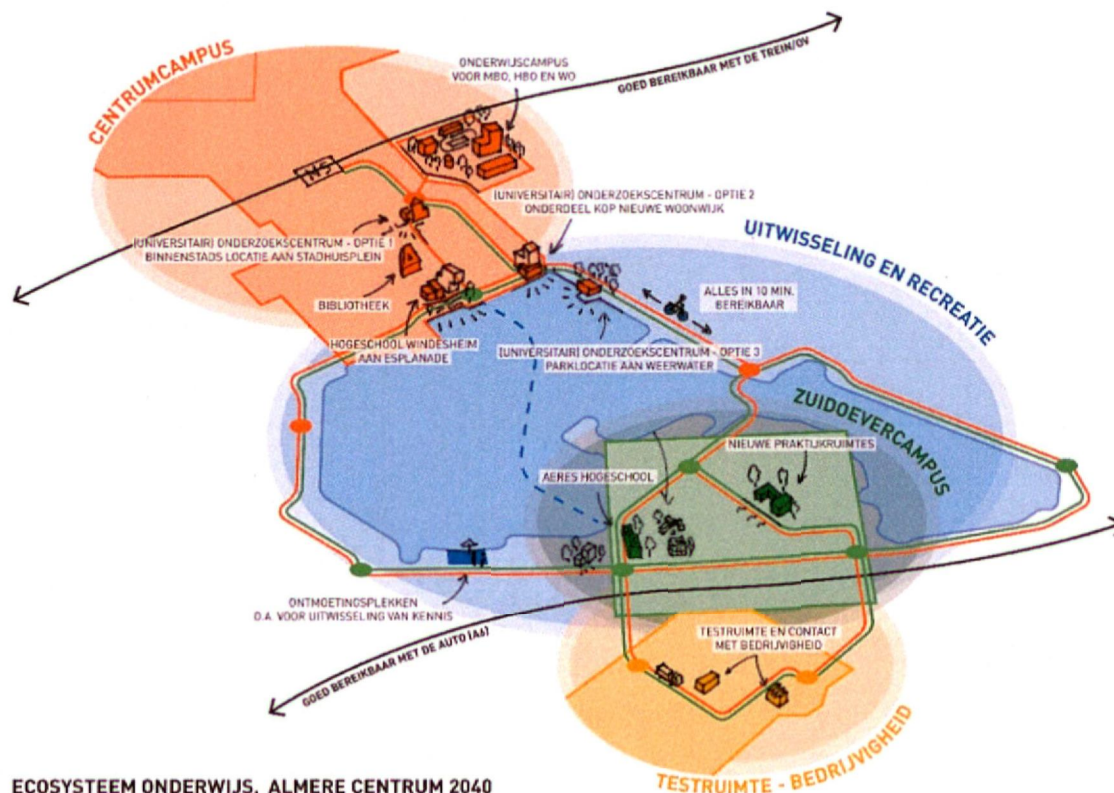
Het Centrum van Almere als innovatiedistrict rondom het Weerwater!

De huidige kenmerken en het toekomstige perspectief voor het centrum van Almere biedt kansen voor het creëren van een innovatief ecosysteem voor onderwijs en werken rondom het Weerwater. De noord- en zuidzijde van het Weerwater hebben complementaire kwaliteiten. In de binnenstad bouwen we voort op 'de binnenstad als campus' met Windesheim en studentenwoningen. Hier is ruimte voor informele werklocaties en ontmoeting. De zuidzijde bouwt voort op de onderscheidende groene kenmerken en kwaliteiten van dit gebied. Hier is ruimte voor experiment in het groen en zijn de Aeres Hogeschool, Flevo Campus, circulair

bedrijventerrein de Steiger en een praktijkcentrum voor circulair bouwen gevestigd. Met het zicht op de toekomst zien we daarom de omgeving rondom het Weerwater als centrale spil waar het leven, leren en werken in Almere Centrum zich afspeelt.

Het innovatiedistrict kent de volgende ingrediënten:

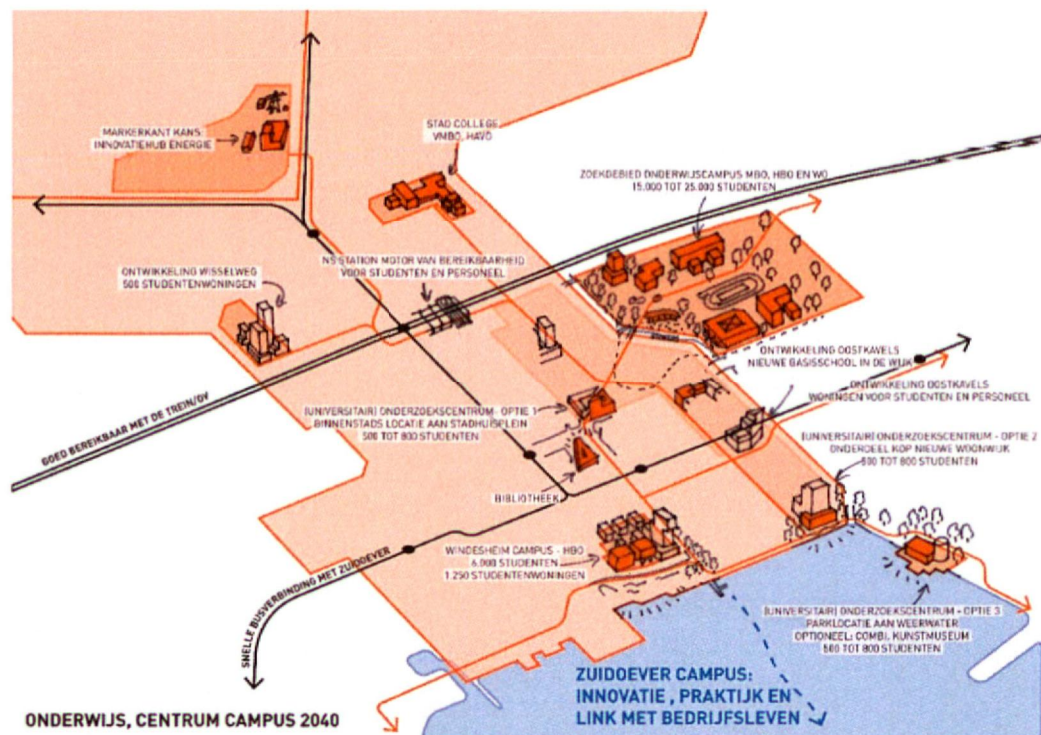
1. Kennis en innovatiehubs: opgesplitst in twee onderwerpen Circulaire bouw en energie
2. Investeren in het bestaande: Windesheim- campus/ Aeres/ Flevo Campus
3. (Universitair) Onderzoekscentrum
4. Een dependance van een technische universiteit.

ECOSYSTEEM ONDERWIJS, ALMERE CENTRUM 2040

Kansen aan de noordzijde van het district

- Het realiseren van een dependance technische universiteit – Odeonveld. Dicht bij het station, ruimte beschikbaar in 2040, ruimte voor studenten woningen en campusvorming. Combinatie met MBO, HBO en WO interessant.
- Markerkant als innovatie hub gericht op energie. Ruimte voor energieopslag en ander type bedrijvigheid. In de buurt van onderwijsinstellingen, de binnenstad en het station.
- Studentenhuisvesting. Op locaties die hier nu al voor zijn aangewezen (Wisselweg, Windesheim, Oostkavels). De binnenstad, en specifiek de Oostkavels, wordt gezien als plek waar studenten en docenten kunnen wonen. De aanwezigheid van het station en nabijheid van voorzieningen maken dit een aantrekkelijke plek voor huisvesting voor studenten en docenten.
- (Universitair) Onderzoekscentrum. Plek in de binnenstad met een gebouw/locatie dat studenten motiveert om naar Almere te komen. Dat vraagt een gebouw en omgeving met aantrekkingskracht, daar wil je studeren. In de buurt van het weerwater voor ruimte en uitzicht. En met het ziekenhuis vanwege de kansen voor samenwerking. Binnenstad vanwege levendigheid. Aansluiten bij de identiteit van architectuurstad en kan een iconisch ontwerp voor het gebouw.

Kansen aan de zuidzijde van het district

Aantrekkelijk gebied voor de ontwikkelingen van circulaire economie en onderzoek:

- Technologie en transitie: Op de hortus is de Flevocampus al aanwezig.
- De Steiger: circulaire hub/ specialisatie materiaal: hier zijn al ondernemers
- Ruimte voor labs waar concrete projecten gerealiseerd en getest kunnen worden.

Hortus: Dit is een aantrekkelijk gebied met kansen voor o.a. recreatie in de buitenruimte en het thema voedsel. Het gebied ligt op tien minuten fietsen van het centrum en is daarom (met een goede o.v. verbinding) aantrekkelijk als ontwikkellocatie voor hoger onderwijs.

De Steiger: Ruimte voor een Circulaire Bouw hub. Met kansen voor materiaal bewerking door beschikbare ruimte.

Schakelwijk/ doorontwikkeling 't Oor: Ontwikkeling van een nieuwe stadswijk (na 2030) met wonen, werken en voorzieningen direct aansluitend op busstation 't Oor zorgt ervoor dat dit een levendig gebied wordt. Hier kunnen in de toekomst ook studenten wonen. Kans is de (gedeeltelijke) overkluizing A6, dit maakt het een aantrekkelijk gebied die beide zijden van de snelweg op een natuurlijke manier met elkaar verbindt.

